

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Димитър Веселинов Димитров

за научните трудове и научните приноси

на доц. д-р Надежда Иванова Михайлова-Сталянова

кандидат в конкурс за професор

по област на висше образование 2. Хуманитарни науки

професионално направление 2.1. Филология, български език (лексикология)

1. Данни за конкурса

Със заповед РД 38-201 от 26.04. 2023 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определен за член на научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 2.1. Филология, български език (лексикология) за нуждите на Факултета по славянски филологии. Конкурсът е обявен в Държавен вестник, бр. 24 от 17.03.2023 г, като единственият кандидат, подал документи за участие в настоящия конкурс, е доцент д-р Надежда Иванова Михайлова-Сталянова, дългогодишен преподавател в Катедрата по български език към Факултета по славянски филологии. Документацията, предоставена на Научното жури за разглеждане по този конкурс, отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в

Софийския университет „Св. Кл. Охридски“. Депозираните публикации са оригинални и авторски. Комплектът от административни документи включва: автобиография, диплома за завършено висше образование, диплома за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, удостоверение за присъждане на академичната длъжност „доцент“, удостоверение за заеманите до момента академични длъжности, удостоверение за участие и ръководство на научни проекти, списък на публикациите, справка за изпълнението на минималните национални изисквания, списък на забелязаните цитирания, справка за оригиналните научни приноси, информация за съставителска и редакторска дейност, научно ръководство на студенти и докторанти, резюмета на 37 публикации, с които участва в конкурса, копие от ДВ, бр. 24, 17 март 2023 г., декларация за неизползване на депозираните научни трудове и цитирания по процедурите за придобиването на образователната и научна степен „доктор“, на научната степен „доктор на науките“ и на академичната длъжност „доцент“ от Надежда Иванова Михайлова-Сталянова.

2. Данни за кандидата

Надежда Михайлова-Сталянова е родена на 26.11.1973г. в София. През 1991 г. завършва езикова гимназия. Тя е възпитаничка на Софийския университет „Св. Кл. Охридски, където през 1996 г. успешно завършва Славянска филология (Полска филология) като първа специалност и Английски език и литература като втора специалност. Притежава професионално-педагогическа квалификация за учител по английски език, валидирана впоследствие и от Университета в Кеймбридж. През 2000 г. защитава дисертационен труд на тема „*Verba percipiendi*

в българския и полския език“ под научното ръководство на проф. д-р Василка Радева. Трудовата си кариера като преподавател в Софийския университет започва през 2000 г., където до 2014 г. заема съответно длъжностите „асистент“, „старши асистент“ и „главен асистент“. През 2014 г. е избрана на академичната длъжност „доцент“ в Катедрата „Български език“ към Факултета по славянски филологии с хабилитационен труд „Езикови портрети на български политици“ (Университетско издателство, София, 2012). Владее отлично полски, английски и руски език. В периода 2016-2019 г. е директор на Центъра за анализ на политическата и журналистическата реч. Специализирала е в Полша (2005) и в Чехия (2023). Гост-лектор е в университети в Полша (2006, 2008, 2011, 2014, 2015 и 2016), в Унгария (2010 и 2012) и в Чехия (2007, 2013, 2017, 2020 и 2022). Ръководи 11 научни проекта в периода 2006-2016 г. и участва в 4 научни проекта като член на изследователския колектив в периода 2017-2021 г. От 2016 г. е главен редактор на сп. „Българска реч“ (издание на Факултета по славянски филологии).

3. Преподавателска работа

Надежда Михайлова-Сталянова е утвърден преподавател във Факултета по славянски филологии. Като доцент води лекционни курсове по Лексикология на българския език, по Фонетика на българския език, по Публична реч, комуникация и манипулация в бакалавърска степен, по Политическа и журналистическа реч и по Преподаване на български език като чужд – възможности и предизвикателства в магистърска степен. Изброените лекционни курсове се вписват в професионалното направление, по което е обявен конкурсът за заемане на академичната длъжност „професор“.

4. Данни за научната продукция на кандидата

За настоящия конкурс са представени общо 37 публикации, както следва: 2 монографии; 25 статии, от които 9 са публикувани в индексирани издания; 3 речника; 7 университетски учебни помагала. Едната от депозираните монографии едната е в съавторство и е съставена на английски език, като текстуалният принос на кандидата е точно указан. От 9-те статии, публикувани в индексирани издания, 4 са самостоятелни и 5 в съавторство. От 16-те статии в нереперирани издания 9 са самостоятелни. Речниците са в съавторство, като два от тях са посветени на лингвистичните термини за слависти и един е тематичен речник на българския, чешкия, полския и украинския език. Университетските учебни помагала също са в съавторство и включват лингводидактологично селектирана лексика с оглед на потребностите на чужденци, изучаващи български език, както и съответен набор от български текстове за превод от чужденци. Научната продукция по обем и качество отговаря на обявения конкурс и има подчертано приносен характер.

5. Научно-изследователска дейност

Доц. д-р Надежда Михайлова-Сталянова е талантлив изследовател с доказан творчески потенциал в сферата на лексикологията, речевата комуникация и преподаването на българския език като чужд. Научната продукция на кандидата обхваща около сто заглавия и включва монографии, статии, доклади на научни форуми, речници и учебни помагала, като за участието си в обявения конкурс доц. д-р Надежда Михайлова-Сталянова е предоставила списък от 37 нови публикации.

Монографията „Речта в съвременното българско общество“ (2020) е комплексно изследване на динамичните процеси в съвременната лексикална практика, отразени в публичното говорене, политическата реч и медиите. Проучването е новаторско, актуално и притежава необходимите качества да бъде определено като сериозен хабилитационен труд. Налице е висока ерудиция, научна добросъвестност и прецизен анализ. Състои се от пет глави, ориентирани съответно към проблемите на езиковата агресия в обществото, на неологизацията в публичната реч, на връзката „общество – реч“, на спецификата на политическата реч, на фразеологията и идиоматиката с оглед на публичната реч. Изследването има висока научна стойност както в теоретичен, така и в приложен аспект. То разкрива високата авторова филологическа и лингводидактологична култура. Отличава се с прецизност в терминологичната употреба, яснота и кохерентност в изложението, както със съвременен научен стил. Публичната комуникация е разгледана през призмата на модерната социолингвистика, народопсихологията и лингводидактологията и е проучена като актуален филологически феномен. Особено внимание заслужава анализът на езиковата агресия в обществото. Монографията е ценен източник за нашата научноизследователска и преподавателска общност в сферата на речевата комуникация и преподаването на българския език като чужд.

В представените за конкурса 25 статии по фразеология, публична реч, нови думи и значения и лингводидактологични аспекти на българския език като чужд се откроява особената изследователска сериозност, с която се анализират актуалните проблеми в тези филологически и лингводидактологически сфери.

Особена ценност представляват публикациите в реферирани и рецензирани издания, което обаче не намалява стойността на останалите материали. Необходимо е да се отбележи, че високи теоретико-приложни качества се откриват и колективната монография „The Power of Public Speech“, издадена в съавторство с Елена Крейчова през 2017 г.

С оглед на филологическия профил на конкурса трябва да се споменат и двата лексикографски труда на доц. д-р Надежда Иванова Михайлова-Сталянова, които се отличават със своята теоретико-практическа насоченост: „Речник на лингвистичните термини за студенти слависти“ в две части (2019-2020) в съавторство с Елена Крейчова и „Кратък тематичен речник на българския, чешкия, полския и украинския език“ в съавторство с Елена Крейчова и Олга Сорока (2016). Доц. д-р Надежда Иванова Михайлова-Сталянова се явява и съавтор в 7 учебни помагала за усвояване на българската лексика и фразеология както и за овладяване на умения, извлечени от различни преводачески практики.

Заклучение

Цялостната преподавателска и научно-изследователска дейност на доц. д-р Надежда Иванова Михайлова-Сталянова се отличават висока академична стойност. Представените за конкурса научни трудове са актуални, иновативни, задълбочени и с изразени теоретико-практически приноси. Изложеното дотук ми дава основание напълно убедено да гласувам положително за избирането на доц. д-р Надежда Иванова Михайлова-Сталянова на академичната длъжност „професор“ в Катедрата по български език към Факултета по славянски

филологии на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ по професионалното направление 2.1. Филология, български език (лексикология).

София, 19.07.2023 г.

Проф. дфн Димитър Веселинов